

bozontos bundájú, sötét színű, gyorszárnyú lepkék, amelyek a nőcskéket messziről megérik. Csápjuk kétsorosan fésűs és lompos. Tapogatójuk és szívójuk vagy nincsen, vagy csenevész. Elülső szárnyuk belső szélének ere a végén villás, a hátsón három ilyen ér van és kapcsoló serte. Az érzet lefutása változatos. Nappal és napnyugta után is röpködnek és pihenés közben szárnyukat tetőalakban csukják össze. Még egy érdekes sajátáguk, hogy szüzen is szaporodnak. A homokból készült ház a nőténynél kétszavarulat, a himnél csak egy. Junius közepén bábozódik be. Ha bábozni akar, kibújik a házából, annak végét fa derekára, köre vagy más szilárd alapra erősíti és háttal ismét behuzódik. A nőcske két végén legömbölyített bábja mozdulatlan, fordítva fekszik s a lepke, mikor kikelt belőle, a háza fenekén marad, míg a him karcu, sertekoszorúval bíró bábja kikelése előtt előre nyomul. A nőtény petéit, amennyiben a megtermékenyülés a csigaházban megtörténik, de e nélkül is, benn a házában rakja le. A peték száma 100—150.

A lepke julius elején jelenik meg 3 mm testtel és nagy csokoládészinű szárnyakkal. Rövid életű.

A hernyók rendszeresen két izben telelnek, még pedig úgy, hogy házuat valamely fára vagy köre erősítik.

Mint fentebb említettem, a hernyó fellépte eddigelé ákáczon nem volt tapasztalható, mert gazokon fordult elő és valószínű, hogy idei fellépése a gaznak a nagy szárazság folytán történt elpusztulására vezethető vissza.

A gyertyán terjedésének kérdéséhez.

Irta: Béky Albert.

E lapok junius 15-iki füzetében megjelent cikkemet a juliusi és augusztusi füzetben Róth és de Pottere barátaim becses hozzájárulásukra méltatták. A hozzászólásokból azt látom, hogy cikkem félreértésre vezette őket s ebből következtetve valószínűen másokat is. Amidőn ezért a figyelmeztetésért és azért a jóakaratért, amellyel a dolog tisztázásához hozzájárultak, barátaimnak őszinte köszönetet mondok, legyen szabad még pár szót magához az ügghöz is szólanom.

A gyertyán terjeszkedésének kérdését előttem Lippóczy, Majerszky és Bund már tárgyalták s így — hogy a nemrég megjelent cikkekre ismét elülről ne kezdjem a dolgot — nem is említettem a gyertyán terjeszkedésének olyan okait, amilyenek annak gyakori és bő magtermése, a mag szárnyas volta, a fafaj árnyéktűrőssége, igénytelensége és szívóssága, a tarvágás stb., hanem inkább arra törekedtem, hogy a tárgyhöz új gondolatot kapcsoljak.

Félreértésre adott alkalmat elsősorban az, hogy én minden külön figyelemkeltés nélkül szoltam a természetes *felujulásról* s a 167. lap 22. sorától kezdve a természetes *felujításról*.*) A kettő közti különbség magyarázatát fölöslegesnek vélem, csak példaként említem meg, hogy szerintem az erdőnek az is természetes felujulása, ha valamely magára hagyott tarvágás gyertyánnál vagy más fafajjal bevetődik s rajta ebből fiatalos (erdő) nő.

Ami a talajnedvességnek az erdő természetes felujulásánál való szerepét illeti, csak megismételhetem azt, hogy irodalmunkban nincs kellőképp hangsúlyozva. A dolognak egyszerű megemlítése felett az emberek gondolata többnyire nyom hagyása nélkül átsiklik s csakis az ver gyökeret, ha az ilyesmi önálló tárgyalásban kidomborodik.

Erdőtenyésztésünk inkább a csapadékos égalj viszonyai és tapasztalatai alapján épült fel, s így természetes, hogy (mint előző cikkemben bővebben említettem) a talajnedvesség mint tényező a világosság mellett kevésbé nyomatékos maradt. Most, amikor nálunk szinte csak kezdjük a természetes felujító eljárások általánosabb alkalmazását, éppen időszerű, hogy már az indulásnál is — hazai viszonyaink bonczolgatásával — helyes irányt vegyünk.

A világosság befolyásának kicsinylése távolról sem volt szándékomban. Én csak a talaj és levegő víztartalmának fontosságát akartam kiemelni. Róth barátom az ő tekintélyének súlyával ezt egyedül is megtehetette volna, csekélységem azonban kénytelen Wagner, Mayr stb. tekintélyére is támaszkodni, mert másként még kevésbé hiszik el igazságomat.

Fenti írókból természetesen azt idéztem, amit célom kívánt, amivel nem zártam ki azt, hogy ők egyebet is mondtak.

*) A 168. lap 9. sorába a kézirat másolójának vagy a szedőnek hibájából csuszhatott be a „felujulás”.

Hogy a talaj megromlásában a napfénynek, a tulbő világosságnak és a melegnek nem volna része — ezt nem mondtam. Én itt is csak azt a tényezőt emeltem ki, amit kevésbé szoktak figyelembe venni, de amely itt a bükkben nagyon is nyomatékos, t. i. a száraz levegőt és még inkább a szelet.

De Pottere barátom azt mondja, hogy a gyertyán tulságos terjeszkedését nem tekintheti a természet által rendelt váltógazdaságnak, hanem kizárólag a hibás és hanyag gazdasági intézkedéseknek stb. Utóbbit vallom én is, mert a természet maga nem rontja el (kivételektől eltekintve) az erdő talaját, elrontja azonban a helytelen emberi beavatkozás s amikor ennek folytán már megromlott, akkor fordul a természet a váltógazdasághoz. Ilyen a legtöbb eset. Van azonban sok másféle is, pl. ha a tölgyzárdő helytelen emberi beavatkozás folytán sarjerdő lett; bizonyos korban kezd kigyérülni, magot azonban (éppen mert sarj) gyéren terem s így belévetődik a gyertyán. Ha tölgyállományt felújítás alá véve megritkitunk s a makktermés elmarad, belévetődik a gyertyán stb., sőt még ott is megtelepszik, ahol sem a talaj, sem az állományviszonyok révén nem várnánk. Ahol azonban jó a talaj, ott megtelepszik a tölgy is és ekkor már félig nyert ügyünk van.

Én is azt mondom, hogy minden uton-módon szorítsuk vissza a gyertyánt, ennek azonban — ismételten hangsúlyozom — az a legjobb útja, ha a nemesebb fajoknak idejében (ha másként nem megy, mesterséges megtelepítéssel) való felújításáról gondoskodunk, „ami nem zárja ki azt, hogy közvetlen a gyertyán ellen is meg ne tegyünk mindent, ami terjeszkedésének gátat vet“.

A multkori cikkemet azzal a feltevessel irtam, hogy igen tisztelt kartársaim tudják azokat a dolgokat, amiket Róth barátom cikkem hiánya és hibájaként főlemlített. Viszonzásul legyen szabad annak feltevését kérnem, hogy azokat én is tudom. Szolgálatom nagy részét ugyan a Keleten (Erdélyben) töltöttem; érzem, hogy az előrehaladottabb Nyugaton szolgált kartársaimmal szemben el vagyok maradva, de talán még sem annyira, hogy a gyertyán terjeszkedésének egyik okát a természetes felújításban lássam és hogy ne tudjam, hogy a tarvágás (amely szerintem már a multé) volt ennek egyik főokozója.